

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра образотворчого мистецтва

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

«СУЧАСНИЙ ВІТРАЖ»

підготовки Магістра
спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація»
освітньо-професійної програми «Образотворче мистецтво та візуальні практики»

Луцьк – 2026

Силабус освітнього компонента «СУЧАСНИЙ ВІТРАЖ» підготовки магістра галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В4 «Образотворче мистецтво та реставрація», за освітньо-професійною програмою «Образотворче мистецтво та візуальні практики».

Розробник: Берлач О.П., доцент кафедри образотворчого мистецтва, доцент, кандидат архітектури.

Гарант освітньо-професійної програми:

Олександр БЕРЛАЧ

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва
протокол № 8 від 26. 01. 2026 р.

Завідувач кафедри:

Тетяна ПРОКОПОВИЧ

© Берлач О.П., 2026 р.

I. Опис освітнього компонента

Найменування Показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна	Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120 год/4	Спеціальність В 4 «Образотворче мистецтво та реставрація»	Рік навчання 1
	Освітньо-професійна програма «Образотворче мистецтво та візуальні практики» Магістр	Семестр 2
ІНДЗ: нема		Лекції 10
		Практичні 14
		Самостійна робота 88
		Консультації 8
		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові **Берlach Олександр Павлович**
Науковий ступінь **к. арх.**
Вчене звання **доцент**
Посада **доцент**
Контактна інформація: тел. **0508605951**,
ел. адреса: sasha.berlach@gmail.com
Дні занять (<https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>)

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Предметом вивчення освітнього компонента є конструктивні, колористичні та техніко-технологічні особливості та закономірності виготовлення сучасного вітражу в його техніках, місце вітражу в інтер'єрах та екстер'єрах сучасної архітектури. Його використання носить функціональний і естетичний характер. Призначення вітражів різноманітне: вони є багатою декоративною прикрасою будівель і окремих приміщень. Завдяки своїй здатності пропускати світло, площа вітража може служити прекрасним прийомом зонування, що не порушує цілісності сприйняття простору. Тільки вітраж здатний створити мінливу і непередбачувану гру світла.

Вивчення технік і технологій виконання має будуватись на невід'ємному зв'язку всіх елементів зображувальної мови: композиції, тонових, кольорових, пластичних, просторових співвідношень. Вся система навчання повинна

сприяти розвитку образного і абстрактного мислення студентів, вихованню творчого професіонала. Основою викладання дисципліни є технічне виконання картонів та безпосередня робота в матеріалі. Кожне наступне завдання ускладнюється по зростаючій за методом послідовного засвоєння закономірностей системи навчання.

Цей курс використовуватиме поєднання лекційних, практичних занять і самостійної роботи.

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета освітнього компонента – вивчення специфіки мистецтва вітражу, які необхідно враховувати під час виготовлення проектної частини (ескізи, картони) та у процесі виготовлення вітражної продукції в матеріалі.

Завданням є засвоєння системи відповідних знань у галузі проектування та виготовлення сучасного вітражу:

- вивчити історію розвитку віражного мистецтва в контексті зміни стилів, зокрема в архітектурі (сакральної, світської);
- аналізувати стилістичні та типологічні ознаки основних періодів історії вітражу;
- вміти проектувати та виготовляти сучасний вітраж;
- при допомозі основних матеріалів (листоє скло, свинець та ін.), створити виразний художній образ чи оригінальну об'ємно-просторову композицію;
- раціонально використовувати техніко-технологічні знання у проектній та виробничій практиці;
- уміти застосовувати специфічні особливості виготовлення вітражів (конструктивно-композиційні, колористичні, техніко-технологічні) у практиці;
- добре володіти основами художньо-образної мови та виражальними можливостями відповідних матеріалів, різними видами художніх технік та технологій;
- застосовувати набуті знання у власних дослідженнях, творчих пошуках, проектних роботах.

Для фахового знання в області вітражу студентам необхідно вивчити та усвідомити усі аспекти даного предмету, професійно володіти теоретичними та практичними знаннями, основними вміннями і навичками щодо створення якісного мистецького продукту.

3. **Soft skills.** Креативність і нестандартне мислення, активне слухання, уважне сприймання зворотного зв'язку, критичне мислення, працездатність, планування робочого часу, гнучкість та адаптивність, стресс-менеджмент, презентаційні навички, самоосвіта і ініціатива.

4. Структура освітнього компонента.

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Предмет історії вітражу – як важлива складова історії декоративного та монументального мистецтва.						

Тема 1. Вітраж в контексті розвитку архітектури, монументального мистецтва, створення інтер'єрів.	34	4		28	2	
Тема 2. Особливості створення сучасного вітражу.	38	2	4	30	2	IPC/30
Разом за модулем 2	72	6	4	58	4	
Змістовий модуль 2. Технологічні особливості створення вітражу.						
Тема 3. Традиційні і новаторські методи виготовлення вітражної продукції.	48	4	10	30	4	IPC/40
Разом за модулем 2	48	4	10	30	4	IPC/70
Види підсумкових робіт						Бал
КР						КР/30
Всього годин/балів	120	10	14	88	8	100

**Форма контролю: IPC – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, КР – контрольна робота.*

Контроль здійснюється у формі виконання здобувачем освіти контрольного завдання згідно затвердженого графіку. Контрольні роботи з курсу проводяться у формі виконання практичних робіт. Оцінка за контрольну роботу доводиться до відома здобувачів освіти не пізніше семи днів після проведення. Перескладання контрольної оцінки з метою її підвищення не дозволяється. Максимальна кількість балів – 30.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна та творча робота студентів має на меті засвоєння умінь та навиків в роботі з навчальними матеріалами, поглиблення та розширення набутих знань та творчого пошуку, сприяє краще організувати свій навчальний та творчий час, працювати з літературою та з сучасною інформаційною технологією, дисциплінує розум, творче мислення, відпрацьовує вміння формувати свої творчі думки, сприяє краще засвоїти навички та майстерність

Теми для самостійного опрацювання:

Змістовий модуль 1. Предмет історії вітражу – як важлива складова історії декоративного та монументального мистецтва.

Тема 1. Вітраж в контексті розвитку архітектури, монументального мистецтва, створення інтер'єрів.

Тема 2. Особливості створення сучасного вітражу.

Змістовий модуль 2. Технологічні особливості створення вітражу.

Тема 3. Традиційні і новаторські методи виготовлення вітражної продукції.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента (*щодо відвідування занять*.)

Силабус розроблено згідно **2025 Положення про організацію освітнього процесу на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти у Волинському національному університеті імені Лесі Українки**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 26 грудня 2017 року номер 1669. Зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 січня 2018 року за номером 100/31552 Положення про організацію роботи з охорони праці і безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах та закладах освіти. Провести інструктаж з охорони праці та безпеки життєдіяльності і техніки безпеки з даного ОК.

Аудиторні навчальні заняття проводяться за затвердженим в установленому порядку розкладом. Для успішного засвоєння відповідних фахових компетентностей з даного освітнього компонента здобувач зобов'язаний відвідувати усі аудиторні заняття та виконувати завдання.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування) навчання може відбуватись за індивідуальним графіком навчання згідно **2025 ПОЛОЖЕННЯ про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки** за погодженням із керівником курсу та деканатом факультету.

Оцінювання знань здобувача освіти здійснюється згідно **2025 ПОЛОЖЕННЯ про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки**

Замість практичної поточної роботи, на розгляд викладача, здобувачу може зараховуватись участь у конкурсі чи виставці, з живопису, абстрактного живопису чи графіки із застосуванням гармонійного поєднання кольорів, при умові, що він свою експонував творчу роботу в період залікового кредиту. Згідно з **2024 ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки**.

Політика щодо академічної доброчесності.

Викладач і здобувач освіти мають дотримуватись [ст. 42 Закону України «Про освіту»](#). Усі здобувачі освіти повинні ознайомитись із основними положеннями [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ](#).

Практичні роботи студентів мають бути оригінальними творами власного виконання. Приклади можливої академічної недоброчесності – творчий або академічний плагіат. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності як повторне проходження оцінювання (повторне виконання завдання відповідної теми).

Здобувачу освіти необхідно дотримуватися морально-етичних правил: не пропускати аудиторних занять (у разі пропуску – причину підтвердити документально) не привласнювати чужу інтелектуальну працю; вказувати посилання на першоджерело. У творчих, дослідницьких, методичних роботах, при виконанні самостійної роботи, слід аргументовано доводити і висловлювати власну думку, спираючись на знання та уміння, здобуті у процесі навчання у ЗВО.

Приклади можливої академічної недоброчесності :

- у практичних завдання – використання чужих робіт, виконаних не власне здобувачем освіти,

- у теоретичних завданнях – відсутність посилань на використані джерела, присвоєння, (без відповідних посилань) чужих умовиводів та міркувань.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідної теми або змістового модуля.

Порушенням академічної доброчесності також вважаються: академічний плагіат, списування, необ'єктивне оцінювання.

Політика щодо дедлайнів та перекладання.

Поточні роботи оцінюються наприкінці вивчення відповідної теми, кінцевий термін здачі - напередодні модульної контрольної роботи з даного змістового модуля.

Перекладання модулів відбувається за наявності поважних причин.

Здобувач освіти має право звертатися до викладача за додатковим поясненням матеріалу курсу (модуля) чи змісту практичних завдань протягом робочого часу усно, електронною поштою. На запит зацікавлених здобувачів освіти, викладач призначає консультацію для аналізу самостійної роботи здобувачів освіти. Відвідування таких консультацій за бажанням здобувачів освіти.

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

Перекладання модулів за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний) оцінюється без зниження оцінки.

Поточні роботи оцінюються наприкінці вивчення відповідної теми, Кінцевий термін здачі – напередодні модульної контрольної роботи з даного змістового модуля, або ж на затверджену, на засіданні кафедри дату перегляду академічних робі в кінці семестру.

Розподіл загальної кількості балів між поточним контролем, підсумковим контролем та критерії оцінювання визначається силабусом ОК і доводяться до відома здобувачів освіти на початку семестру.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом, але бали за це не нараховуються. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Недопустимі пропуски занять без поважних причин (причини пропуску мають бути підтверджені необхідними документами або попередженням викладача). Не вітаються запізнення на заняття. У разі пропуску занять, здобувачі освіти має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити їх опанування відповідними нотатками, а також практичною роботою. Довгострокова відсутність здобувача освіти на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з освітнього компонента і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими здобувачами освіти не передбачені.

У випадку, якщо здобувач освіти пропускає заняття з поважної причини, він має змогу надолужити вивчений матеріал, отримавши та виконавши індивідуальне завдання яке оцінюється згідно оцінювання конкретного пропущеного лекційного чи практичного заняття.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг здобувач може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему тощо).

V. Підсумковий контроль

Формою семестрового контролю з освітнього компонента «Сучасний вітраж» є залік. Розподіл балів, що присвоюються здобувачам освіти з освітнього компоненту є сумою балів за виконання практичних завдань, самостійну роботу та підсумковий контроль (КР). Впродовж семестру здобувач освіти за виконання завдань поточного контролю і самостійної роботи отримує – 70 балів. Підсумковий контроль здійснюється у формі контрольних робіт. Контрольні роботи - це творчі практичні роботи за темами змістових модулів, за кожен з яких здобувач освіти може отримати максимально 30 балів. Термін здачі контрольних робіт оприлюднюється на початку семестру. До здачі підсумкової контрольної роботи допускаються здобувачі освіти, які здали усі поточні завдання даного змістового модуля.

Якщо підсумкові бали поточного контролю та підсумкового модульного контролю становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, набрані бали можуть бути зараховані як підсумкова оцінка з ОК.

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до 2024 ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки за умови підтвердження, що зміст майстер-класів (семінарів, конкурсів, виставок тощо) відповідає темам курсу, сертифікати участі в них (або інші підтверджуючі документи) будуть достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

Залік – це форма підсумкового контролю засвоєння здобувачем освіти теоретичного матеріалу та практичних вмінь і навичок за семестр. Для отримання допуску здобувач освіти має відпрацювати практичні роботи до дати заліку під час основної сесії. Оцінки за відпрацьовані роботи викладач виставляє в електронний журнал успішності поруч або замість «н». У випадку, якщо здобувач освіти отримав менше, ніж 35 балів, він не може бути допущеним до заліку і повинен бути відрахований за академічну неуспішність.

Приклад завдання для практичної роботи в разі перескладання заліку: Студент допрацьовує завдання змістових модулів.

Критерії оцінювання завдань

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
28-30/38-40	<i>“Відмінно”</i> – заслуговує студент, що має міцні, ґрунтовні теоретичні знання, які застосовує на практиці. Студент досконало володіє теоретичним матеріалом, самостійно поповнює свої знання, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання зображення, самостійно аналізує та компонує зображення, досконало розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), добре орієнтується в колірній палітрі, охайно та у відведений час виконує завдання.

25-27/35-37	<p>“Дуже добре” – заслуговує студент, що має ґрунтовні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення. Студент добре володіє теоретичним матеріалом, розуміє та відповідно застосовує поняття й терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання (технологічні карти), аналізує та відповідно komponує зображення в аркуші, добре розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), добре орієнтується в колірній палітрі, охайно та у відведений час виконує завдання. Практичні роботи відповідають обраній темі, з незначними технічними недоліками.</p>
22-24/28-34	<p>“добре” – заслуговує студент, що має належні теоретичні та практичні знання, але має стандартне мислення. Студент не завжди орієнтується в теоретичному матеріалі, не завжди впевнено та відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується технологічних прийомів виконання завдання під керівництвом викладача, аналізує та відповідно komponує зображення під керівництвом викладача, допускає помилки в конструктивному, колірному рішеннях, але розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), добре орієнтується в колірній палітрі, допускаючи не значних помилок, виконує завдання у відведений час.</p>
20-21/18-27	<p>«задовільно» - заслуговує студент, що може продемонструвати теоретичні та практичні знання. Студент не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується техніко-технологічної послідовності виконання завдання, не вдало komponує зображення, недостатньо орієнтується в колірній палітрі та допускається значних помилок у проектній діяльності, роботі над картонами, не охайно, зі значним запізненням виконує завдання.</p>
10-19/11-17	<p>«достатньо» - заслуговує студент, що має слабкі теоретичні та практичні знання. Студент слабо орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, дотримується методичної послідовності виконання завдання під керівництвом викладача, не завжди вірно розуміє та застосовує на практиці основні характеристики кольорів (яскравість, насиченість, тон), допускаючи не значні помилки, орієнтується в колірній палітрі опосередковано, допускається значних помилок у техніко-технологічній послідовності виконання завдання, невчасно виконує завдання.</p>

0-9/0-10	<i>«Не задовільно»</i> - заслуговує студент, що має дуже слабкі теоретичні та практичні знання. Студент взагалі не орієнтується в теоретичному матеріалі, не впевнено та не завжди відповідно застосовує поняття та терміни, не дотримується конструктивної та техніко-технологічної послідовності виконання завдання. Відсутні елементарні поняття технології виконання завдання.
----------	--

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

Максимальна кількість балів 100.

90-100 бал. – усі завдання виконані в повному обсязі. Здобувач проявив креативність мислення, що відобразилося у оригінальності форм виконаних завдань. Зроблені цікаві висновки до кожної теми з власними ідеями задіяння набутих компетентностей та отриманих знань.

82-89 бал – завдання виконані у повному обсязі. Допущені невеликі недоліки – проявлена недостатня креативність мислення.

75-81 бал. – обсяг виконання завдань з порушеннями до вимог. Допущені певні недоліки у представлення матеріалу, аналізу. Не проявлені оригінальність та креативність за осмисленою тематичною інформацією.

67-74 бал. – неповний обсяг виконання завдань. Не дуже вдало підібраний візуальний матеріал щодо тематики завдань. Робота без креативних думок і смислового навантаження.

60-66 бал. – неповний обсяг виконаних завдань. Не проявлено у висновках до кожної теми креативного мислення та зачатків прогнозування щодо застосування отриманих компетентностей у майбутній роботі. Відсутня презентаційна складова творчої роботи.

1-59 бал. – Завдання виконані або частково, або не виконані зовсім. Не дотримано вимог до виконання завдань. Не опановано потрібні компетентності, не засвоєно потрібний обсяг знання для професійної роботи.

Перегляд творчих робіт відбувається в кінці кожного семестру у дату затверджену на засіданні кафедри.

VI. Рекомендована література

1. Аврамук А., Берлач О. Дослідження та розвиток культурно-мистецької спадщини Волині. Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

Традиції та новітні технології у розвитку сучасного мистецтва. Черкаси. 2023. Вип. №8. С. 3-4.

2. Берlach О. П. Малярські техніки, методи і прийоми в станковому живописі. Методичні рекомендації для студентів спеціальності 6.020200 “Образотворче мистецтво”. Луцьк, 2011. 68 с.
3. Берlach О. П. Засоби зображення предметів в перспективі: методичні рекомендації до виконання завдань самостійної роботи з курсу «Перспектива в образотворчому мистецтві». Луцьк. 2017. 12с.
4. Берlach О. П. Технологія розписного вітражу: методичні рекомендації для здобувачів першого бакалаврського рівня художньо-педагогічних спеціальностей. Луцьк: Волинська обласна друкарня. 2022. 22 с.
5. Берlach О.П., Тарасюк. І.І. Декоративно - пластичні мотиви архітектури будівель і споруд історичної частини міста Луцька. Харків. 2012. – С. 59-64. <http://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/11983>
6. Гах І. Вітражні імпровізації львівської професійної асоціації художників-вітражистів «Вікно». Каталог виставки (вступна стаття). Львів: Малті - М. 2000. С. 3-7.
7. Гах І. Вітражі фірми Tiroler Glasmalerei und Mosaikanstalt у церквах Львова. Вісник Львівського Університету (мистецтвознавство). Львів, 2002. С.18-24.
8. Гах І. Становлення та розвиток класичного вітражу в інтер'єрі української сакральної архітектури XVI - XX ст. Народознавчі зошити. – Львів, 2003. С.10-12.
9. Гах І. Західноукраїнський вітраж XX. Минуле, сучасне, майбутнє. Манускрипт. Львів. 2017. С.38-44.
10. Тищенко Г. Пронин А. Вітражі в Україні. Харків. 2002. С. 32-41.
11. Тищенко О. Історія декоративно – прикладного мистецтва України (XIII– XVIII). К.: Либідь, 1992. С. 31-37.
11. Шимчук М. Природа вітражу. – Львів: ЛАМ, 2001.- 75 с.